

בעניין:

1. חה"כ עאידה תומא-סלימאן – יו"ר הועדה המיוחדת לענייני רווחה בכנסת
2. עדאלה - המרכז המשפט לזכויות המיעוט הערבי בישראל
ע"י ב"כ עו"ד סאוסן זהר ואחרים
מעדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
רחוב יפו 94, חיפה
טלפון: 04-9501610; נייד: 052-6399147; פקס: 04-9503140
דואר אלקטרוני: sawsan@adalah.org

העותרים

נגד

1. ראש הממשלה
2. שר הרווחה, העבודה והשירותים החברתיים
3. היועץ המשפטי לממשלה
ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רחוב צלאח אלדין 29, ירושלים
טל: 073-39253542 פקס: 02-6467011
דואר אלקטרוני: Hcj-dep@justice.gov.il
4. היועץ המשפטי של הכנסת
הלשכה המשפטית של הכנסת
טלפון: 02-6408636; פקס: 02-6753495
דואר אלקטרוני: hdept@knesset.gov.il

המשיבים

תגובה מטעם העותרים לתגובות המקדמיות מטעם המשיבים

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 19.4.2020 מתכבדים העותרים להגיב כדלקמן:

1. עניינה של העתירה הוא בביטול תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (עבודת נשים), התש"ף – 2020 (להלן: "התקנות") שהותקנו ביום 6.4.2020 ואשר מבטלות את החובה לקבלת היתר לפגיעה בהכנסתן או פיטוריהן של נשים מוגנות לפי סעיף 9 ו-9א לחוק עבודת נשים, התשי"ד – 1954.

2. יחד עם העתירה הוגשה בקשה להוצאת צו ביניים בה נתבקש בית המשפט שיורה על הקפאת תוקף התקנות עד להכרעה סופית בעתירה ועל קיום דיון דחוף בה.
3. בעתירה נטען כי יש לבטל את התקנות בשל התקנתן בחוסר סמכות ולחילופין בהיותן לא לתכלית ראויה ולא מידתיות. בית המשפט הנכבד החליט ביום 12.4.2020 על קביעת מועד דיון ליום 20.4.2020 והורה למשיבים להגיב לבקשת צו הביניים עד ל- 24 שעות לפני מועד הדיון.
4. בהתאם להחלטת בית המשפט, הוגשו היום, 19.4.2020, תגובות מקדמיות מטעם המשיבים בהן טענו כי לאור ביטול התקנות ביום 17.4.2020 מתייתרת העתירה וכך גם הדיון הקבוע למחר.
5. העותרים יטענו כי תגובות המשיבים, אינן מתייחסות כלל לבקשת צו הביניים שהוגשה כאשר התקנות עודן היו בתוקף - שהדיון מחר אמור לדון בבקשה לצו הביניים. הבקשה לצו ביניים שנשמכה גם על נימוקי העתירה פירטה את הנזקים העלולים להיגרם לאלפי נשים בעקבות התקנת התקנות. בין אם זה בביטול רשת המגן שחוק עבודת נשים מטיל כדי לגונן על העובדות המוגנות; בין אם זה בפגיעה הכלכלית הנגרמת לאותן נשים שהוצאו לחל"ת או פוטרו בעקבות התקנת התקנות; בין אם זה בחלופות שלא נבחנו על מנת להביא לפגיעה פחותה יותר בנשים המוגנות ובין אם זה המדרון החלקלק שיובייל לכך, הלכה למעשה, שרבות מהנשים המוגנות יפוטרו לאחר סיום תקופת החל"ת ולא יוחזרו למקום עבודתן. בנוסף אין כל הסבר בתגובות המשיבים, מדוע הפגיעה בהכנסת הנשים המוגנות בתקופת התקנות הינה חוקית למרות טענות העותרים בדבר העדר כל סמכות להתקינן מלכתחילה.
6. בעתירה נטען כי הנתונים שהובאו בפני העותרת מס' 1 בדיון שנערך בפניה כיו"ר הוועדה לענייני רווחה בכנסת, העלה כי הוגשו מעל 4,000 בקשות להיתר רק בתקופה בין 15.3.2020 עד 30.3.2020 וזאת לעומת 1,200 בקשות בשנה רגילה. מספר הבקשות אף עלה בימים לאחר הדיון בפני העותרת מס' 1. כפי שעלה מפרסומים בתקשורת בעקבות ביטול התקנות ביום 17.4.2020, בחודש מרץ 2020 לבדו הוגשו מעל 9,000 בקשות לקבלת היתר לפגיעה בהכנסת נשים מוגנות. וכן נמסר ממשדד העבודה כי "עתה, לאחר שהצלחנו לתת מענה רוחבי אשר אפשר לאלפי נשים לקבל דמי אבטלה בעבוד חודשים מארס ואפריל, ולאחר שהצלחנו לשחרר את צוואר הבקבוק של אלפי הבקשות, ניתן לבטל את התקנות ולחזור למנגנון הקבוע בחוק." ראו תגובת משרד העבודה בכתב שפורסמה בעיתון "הארץ" ביום 17.4.2020 :
https://www.haaretz.co.il/health/corona/.premium-1.8776986?utm_source=App_Share&utm_medium=iOS_Native
7. דברים אלו מגובים גם בתגובת המדינה שהוגשה היום. ויחד עם זאת, לא הובא כל הסבר לחוקיות הפגיעה בהכנסתן של הנשים המוגנות בתקופת ה- 11 ימים בהן התקנות היו בתוקף. המשיבים לא הסבירו מדוע הוצאת נשים מוגנות לחל"ת בתקופת תוקף התקנות הן חוקיות והסתפקו בהסבר אחד לפיו הממשלה הכל יכולה בכדי לגרום לפגיעה בלתי חוקתית בנשים המוגנות.

8. אי לכך, טוענים העותרים כי ביטול התקנות אינו מייתר את הדיון בבקשה לצו ביניים שאמורה לחול אם היא תתקבל, על התקופה שבה פוטרו אלפי נשים. אין לקבל את הגישה שלפיה מתקינים תקנות, גורמים נזק לאלפים ולאחר מכן מבטלים וכאילו דבר לא היה.

9. נדגיש כי לאחר ביטול התקנות ביום 17.4.2020 נתקבלו במשרד הח"מ פניות של נשים רבות שנפגעו מהתקנות והוצאו לחל"ת או פוטרו ללא הסכמתן וללא השמעת עמדתן.

10. הואיל והתקנות הותקנו מחוסר סמכות תוך פגיעה באלפי נשים, הרי עדיין קיים צורך לדון בבקשת צו הביניים שהוגשה מטעם העותרים וזאת כדי להבטיח כי כל אשה שהוצאה לחל"ת או פוטרה במהלך המשבר הנוכחי בניגוד לרצונה, תוכל להשמיע את עמדתה או להגיש ערעור על כך.

11. בהקשר זה נפנה לעניין **גניס**, שם תקפו העותרים את סעיף 20 לחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנת 2001) (תיקון), ביטול והתליה של חקיקה שמקורה בהצעות חוק (פרטיות), תשס"א-2001. התיקון הזה השעה את תוקפו של חוק הלוואות דיור (תיקון מס' 5), תשס"א-2001 ששה שבועות לאחר קבלתו וקבע כי ההשעיה החלה רטרואקטיבית מיום תחולת החוק. העותרים היו מבין קבוצת רוכשי הדירות בירושלים שהיו זכאים לקבלת מענקים עפ"י החוק ואף רכשו דירות בהסתמך על כך ודרשו ביטול תיקון מס' 20. בדעת רוב השופטים, הוחלט על הפעלת פרשנות תכליתית לתיקון מס' 20 באופן שיחריג את תחולתו על העותרים לאור ייחודיות מצבם. המשנה לנשיא דאז חשין שהוביל את דעת הרוב נמנע מדיון אודות חוקתיות תיקון מס' 20 וקבע כי הפרשנות התכליתית מחייבת החרגת תחולת התיקון על העותרים בשל עקרון ההסתמכות. לפי הנשיא דאז ברק, כללי הפרשנות מאפשרים לבית המשפט להבחין בין זכאי שהסתמך על החוק לבין זה שלא, באמצעות צמצום הלשון הרחבה והכללית של התיקון. מתן פרשנות כזו מתחייבת לטעמו לצורך הגנה על עקרון ההסתמכות של העותרים, המעוגן בערכי היסוד של השיטה (ראו: בג"ץ 01/9098 **גניס נגד משרד הבינוי והשיכון** (פסק דין מיום 22.11.2004)).

12. לפי גישת בית המשפט בעניין **גניס**, טוענים העותרים כי על אף ביטולן של התקנות ביום 17.4.2020, השאלה המשפטית שבית המשפט הנכבד מתבקש לדון בה מחר עודנה קיימת וזאת בכל הנוגע להפסקת עבודתן או פיטוריהן של אלפי הנשים המוגנות שפוטרו במהלך תקפות התקנות. שכן לפי גישת בית המשפט בעניין **גניס**, כאשר חקיקה או תקנה או מעשה שלטוני אינו חוקי וחדל להתקיים אך בתקופת תוקפו נגרמו פגיעות בזכויות חוקתיות, קיימת עדיין חובה לדון בנפקות הפגיעה בזכויות החוקתיות בתקופה זו. הלכה זו ניתן לאמץ גם כאן ולקבוע כי נשים שלא הסכימו ולא הורשו להביא עמדתן בנוגע לפגיעה בהכנסתן לפי סעיף 9א לחוק עבודת נשים, יועבר עניינן להליך קבלת היתר לפי חוק עבודת נשים ויתאפשר להן להשמיע את עמדתן בהתאם לכך.

13. לאור האמור לעיל, מבוקש להותיר את הדיון בבקשת צו הביניים למחר על כנה על מנת להביא טיעוני העותרים בנוגע לנפקות הפגיעה בזכויות הנשים המוגנות בתקופת תקפות התקנות.

14. כמו כן, במידה ובית המשפט ידחה בקשה זו, מבקשים העותרים לאפשר להם להגיש בקשה לחיוב בהוצאות לאור השימוש לרעה שנעשה כאן בהתקנת תקנות שעת חירום והוביל לפגיעה באלפי נשים.

סאוסן זהר, עורכת דין
ב"כ העותרים

חיפה, 19.4.2020